

de filiab⁹ luxurie pōnt greg. viij. Vna ē cci-
tas mentis qua q̄s ppter vehementes delectā-
ones nō apprehēdit in agibilib⁹ finē: vt bonū
de q̄ etiā infra. c. viij. §. xvi. Seda ē p̄cipitatio
q̄ in agibilib⁹ subtrahit cōsiliatio ppter vehemē-
tiā delectacōis. de qua infra c. viij. §. xij. a. xij.
Tercia ē inconsideratio q̄ ppter vehementiā de-
lectacōis de agendis q̄s nō iudicat. de quov i
de infra c. viij. §. xiiij. Quarta ē inconstātia q̄n q̄s
ppter vehementiā delectacōis impedit ne exeq̄-
tur illud qd̄ decreuit esse benefatiendū. de quo
vide infra. c. viij. §. xv. Quinta ē amor sui: q̄n
q̄s ppter delectacōem se nimis diligit a quodā
mō velut finē. Sexta ē odiū dei q̄n quis h̄z dis-
placētā de deo qui phitet delectacōem cupi-
tam. Septima ē affectus p̄ntis seculi quo ali-
quis vult frui voluptate. Octava ē desperatio
siue horror futuri seculi q̄n quis fastidiēs spi-
rituales delectacōes non curat de eis. nimis de-
tentus in carnalibus.

De iracundia. cap. v.

Iracundia directe opponit mansuetudini q̄ ē
excessus ire. a ē aliud capitale vitium. a vocatur
ira p̄ vitium. Diffinit̄ q̄ ē appetit⁹ inordinā-
tus seu irrōnabilis motus v̄m̄d̄cē sub rōe bo-
ni vel iusti. Eius em̄ motū ē appetit⁹ v̄m̄d̄cē
quā a solo deo vel eius iudice appetere deberet

Ira autē quāq; est meritoria. quāq; nullū p̄ctm̄
s̄ passio. quāq; mōile p̄ctm̄. quāq; veniale. Me
ritoria ē ira q̄ vocatur p̄ zelū. a est rōnabilis
appetitus v̄ndictē: puta qm̄ q̄s irascitur culpe
pprie p̄ otricōem p̄ quā sumit v̄ndictā de se.
Vel irascitur aliene culpe nō p̄sone quā cul
pā vult v̄ndicari p̄ eū ad quē ptinet puta de
um vel suum iudicē cum alijs circūstātjs de
bitis. Ira igit̄ p̄ zelū q̄ est de malo culpe dicit̄
ex se laudabilis: sed ex mō p̄sequendi p̄t fieri
vitupabilis: dum nec tpus: nec locū: nec mo
dum nouit obseruare: p̄estim qm̄ p̄tinacie
v̄iuncta ē: a turbationū ac seditionū magis
adductiua q̄ sedatiua. Ira p̄terea q̄ ē motus
v̄citatus ad m̄ferendū v̄ndictaz p̄ malo sibi
vere illato si sit s̄m ordinē iuris nō est de se vi
tupabilis: s̄ reducit̄ ad iram zeli. vt̄ m̄ iudicē
vel p̄ iudicē. Secus si ex libidine pprie v̄ndicē
p̄ncipaliter. vel m̄iuria nō sit vere facta s̄ leui
tera irrōnabiliter estimat. Ira talis p̄ zelum
sequit̄ dictamen rōis: non p̄cedit. In ea em̄
p̄mo q̄s deliberat de v̄ndicā iuste m̄ferenda: de
m̄de impat̄ ire vt̄ exequitur s̄m rōis de cāmē. pas
sio em̄ coopat̄ actiōm: vt̄ sit efficacior. vt̄; m̄
bello iusto. m̄ corrupcōe frat̄na. a m̄ adib; iusti
cie. **D**int̄ igitur ira p̄ zelum. quia tali irasci
mur vitio. a ira p̄ vitū quo irascimur p̄sone

Dicit alexander Quisq; ira est nalis passio vt
in melancolicis a colericis. a sic diffinit a da
mascono Est feruor eius q; circa cor est sangui
nis ex euaporacoe fellis: vel p turbacōnem
fiens. Quisq; ira e primus motus. vt si appetit
vmdcē de iniuria illata solū appa renter prece
dat tam subito a pueniat rōem. q; rō nec acce
ptet: nec negligat qn pōt reprimere quin reprimat.
a sic itez non e pōm. Quisq; ira e sola im
pacia absq; appetitu vltioris vmdcē Quisq; re
frigeratio qdam caritatis erga primuz citra
odiu. In quib; casib; ira aut nullū e de se. aut
veniale pōm. Sed ira q; e appetitus deliberatus
vmdcē pprie preel aut cōi iuris ordmē ex se. a
vt sic e mōrle pōm. presertim si vmdcā sit nō
bilis detrimēti. **Pro** quoz latiori declarati
one nōndum fm tho. q; ira sex modis fit pec
catū **Primo** qn q; appetit puniri eum q; nō
meruit. **Secūdo** qn q; appetit puniri eū q; penaz
meruit: sed appetit eū puniri vltra q; meruit.
Tercio qn quis appetit puniri eū q; meruit: s;
appetit hoc fieri nō fm legitimū ordmē: puta
sine autoritate superioris a debito processu **Quar
to** qn quis appetit puniri reū sed nō debita in
tencōe. s; ppter dei honorem. corrcōem rei: vel a
lioz vt timeant: sed libidine vmdcē pprie. **Quin
to** qn aliquis etiam nullo predictoz modoz

excedit: sed tñ motum ire intra non seruat In
ordiate vero feruescit iram non opescendo ubi
pt. **Sexto** qñ ira etiam nimis in exterioribus
feruescit p manifesta exteriora ire signa Ira
g seu appetitus morbiatus vidicte e peccatum
mõle fm suum genº primis quatuor modis.
si est ex cõsensu rationis deliberate: a in nocu
mento notabili facto vel verbo inferibili **Ulti**
mis vero duobus modis ex genere non e pec
catum mortale sed pt fieri mõle. puta si ex ve
hementia ire interioris vel exterioris aliquos
excidat a dilectione dei aut primi. sed veniale
patm est quatuor primis mod. **Primo** si ira
est actus imperfectus iudiciũ rõnis pueniens
Secdo si qsm aliquo modico se appetit vidica
re qd qñ nihil e reputandũ. ita q etiã si actu
inferretur non eẽt peccatum mõle. puta si ali
quis paz trahat aliquem puez p capillos.
vel aliqd huiusmodi. **Est** etiam veniale pec
catum duobus vltimis modis nisi quis exci
deret p eos a dilectione dei a primi. **Uñ** pre
terea q crudelitas seu seivicia speciale vitium e
quo quis excedit mensuram in vidicando. **Vi**
tium etiam est: qñ quis nimis remissus e im
puniendo. **Uñ** iudicatio insup e vitium qñ qñ
p penam quam infert nõ intendit emendati
onem peccantis. vel cohibicõem eius a qete

alioꝝ iusticie qꝫ oꝛseruaꝛõ emꝫ dei honoꝛẽ. **V**i
de de hoc infra c. xv. §. p̄. **S**eueritas vel feritas
est vitium quo q̄s in penis hoim ꝓpter se dele
ctatur etiam sine cã non respiciendo culpam
rei: sed soluz in hoim delectando cruciati. Et il
lud oꝛprehendit̄ sub bestialitate. **C**ruelitas
vero est vitium quo q̄s causam hꝫ puniendi
sed modum nõ hꝫ. a sic attendit talis culpã
in eo qui punitur: sed modũ excedit. **R**emis
sio aut̄ est vitium quo quis pretermittit ordi
nem iusticie: qñ aliq̄s deleteret puniri ꝓpter cul
pam. a si etiam impunitio. **S**pecies tres sũt
ire. **P**rima fellea seu acutoꝝ eoz qui nimis ci
to irascunt̄ ex qualibet leui cã. **S**ecõda amara
seu maniseoz in quibus ira nimis diu pseue
rat: in quoꝝ. s. memoria nimis diu manet in
iuria illata. **V**n ꝓpter diutinã tristitiã cõcep
tam sibi ꝓp̄tis sũt graues a amari. Et tales qꝫ
nõ p̄rũp̄unt in exteriora iracundie signa: non
pũt p̄suaderi ab alijs. nec ex seip̄s recedũt ab
ira: n̄ put̄ diuẽritate t̄p̄is tristitia aboleẽ. Et il
la scõda sp̄s in re ẽ odiũ vt dicit alexander. qꝫ
ira crescit in odiũ qđ ẽ ira inueterata. de quo
odio h̄es. s. c. i. §. xvi. **T**ercia species ẽ diffici
lis seu grauis vel furor dictus. a ẽ eoz qui ob
stinate appetitũ in dẽcã q̄runt. qui nõ dimitt̄
tunt iram nisi quousqꝫ puniãt. **Q**uelibet etiã

ira q̄ est appetitus v̄m̄d̄c̄e h̄ie p̄t tres gradus
Primus est cū in corde concipitur. Sc̄ds cum si-
 gno exteriori ostenditur anteq̄ prumpat q̄s in
 lesione primi. **T**ercius cū quis prumpit in v̄-
 bavel facta lesiva primi. **F**ilie ire sunt sex.
Prima ē indignatio q̄ est ira cordis p̄ quam
 quis contra primum irascitur quem reputat i-
 dignū vt sibi tale quid fecerit. vel ē voluntas
 qua alios p̄ signa molestie tristare desideā-
 mus. ideo eis subtrahimus locutionem a socie-
 tate. **I**ndignatio aut̄ illo mō ex ira nascit̄ sed
 alio mō ex supbia vel inani gloria. et tunc in-
 dignatio est q̄n quis reputat alios sua socie-
 tate vel locutione et aspectu indignos. et est ideo
 q̄d sp̄s supbie q̄ appellatur plus oibus siue
 contemptus quo reputant̄ primi viles. **S**ecū-
 da filia ē tumor mentis q̄n quis ex ira excogi-
 tat diuersas vias v̄m̄d̄c̄e: et talibus cogita-
 tionibz animū suū replet. et sic tumor mentis
 est dispositio ad illacōm v̄m̄d̄c̄e inordinata
 diffinitur em̄ sic. **T**umor mentis est volūtas
 v̄m̄d̄c̄andi in iniuriā facti p̄cedens. **N**ō acci-
 pit̄ aut̄ hic tumor mentis p̄ supbia: sed p̄ quo
 dā conatu siue audacia hoīs int̄tantis v̄m̄-
 d̄c̄ā. **T**ercia filia ē clamor: q̄n q̄s irā suā ont̄
 inordinato mō loquendi. **E**st em̄ clamor inor-
 dinata et confusa locutio p̄ exaltationem vocis

vt ab alijs cognoscatur a iniuriā illius vtra
quē q̄s irascit **Q**uarta filia ē blasphemia cū
ex ira fit cōiū deum vel scōs locutio inordinata
Videns em̄ iracundus q̄ deo aut sc̄s eius no
cere non p̄t ope: maledicit ore. vel res ei conse
cratas a apportatas deturpat vel dissipat **Po**
nt aut̄ yf̄s. blasphemiā filiam supbie p̄pter
annexā ei maximā supbiam sine qua nunq̄
est blasphemia: qua. s. supbia erigitur cōtra
creatorem ad pugnandū put p̄t. **I**mmedia
tus tñ exitus blasphemie ē ex ira vt alexan.
dicit. **V**ide de istis supra m. iiii. specie supbie
ca. p̄ri **Q**uinta filia est contumelia q̄ fit vtra p̄
ximū qñ quis turpia verba pfert vtra iniuri
antē. de quo infra y. xxiiij. **S**exta est rixa q̄ ē
libido v̄m dicandī a iniuriā facti p̄cedens Et
p̄ rixam intelliguntur oīa nocumētā q̄ factis
p̄rimo inferunt ex ira De rixa habes infra y.
xxiiij. **S**unt p̄terea multa alia vitia q̄ p̄nt ex
ira nasci q̄ sequuntur vij. **I**mpaciā qua q̄s p̄
aduersa quecumq̄ tristitiā inferentiā a bono
virtutis recedit. **I**nlonganimitas qñ q̄s non
h̄z animū tenendi paciētiā in longinquit̄.
cum bonū qd̄ speratur differēt. **I**mpseueratiā
seu mollicies q̄ q̄s in virtutib⁹ d̄iuturnitatez
non sustinet put necē est. Et illud p̄rie vocat̄
mollicies. q̄ mollicies est q̄ aliquis de facili

recedat a bono virtutis ppter aliqua difficilia
q̄ sustinere non p̄t. **Mollis** em̄ p̄rie d̄r qui re
cedit a bono virtutis ppter tristitias cātas ex
defectu delectationū. **Inconstantia** est vitium
quo quis non firmiter p̄sistit in bono cōtra
difficultatem q̄ p̄uenit ex quibuscūq; exterio
ribus impedimentis. **Audacia** ē tunc vitium
q̄n caret mō rōnis: a ante cōsiliū rōnis qd̄ cor
de fieri deberet insurgit. **Intimiditas** aliq̄n ē
vitium cātum ex defectu amoris debiti ad se l
ad alia. aliq̄n ex elatione. aliq̄n ex stolidita
te. primo mō a secundo modo sp̄ est peccatum
sed tercio mō non: q̄n causat a stoliditate in
uincibili. **Timor** human⁹ siue mundanus p̄
prie ē quo quis mūdo im̄titur tanq̄ fini. vt
q̄n quis aliq̄d amans a timēs p̄dere illud: po
t̄ recedit a iusticia a perdit deū eū in suis pre
ceptis relinq̄ndo vel cōtemnendo. **Si** em̄ est re
spectu p̄sone ē hūanus. si respectu rez ē mun
danus. **Timor** frūilis tm̄ est quo q̄s cōuertit̄
ad deū a dimittit p̄ctm̄. deo q̄ m̄heret ppter ti
more pene. Et in isto timore pena formidat̄ vt
p̄ncipale malū. **Timor** ḡ tunc ē p̄ctm̄ q̄n appe
titus alie⁹ fugit mala q̄ p̄m rōem non sunt fu
gienda. Est autē timor p̄ctm̄ mōrle q̄n q̄s p̄p̄
periculū mortis l̄ qd̄ cūq; aliud malū tp̄ale
sic dispositus ē vt faciat aliq̄d p̄hibitum per

preceptum. vel premittat aliqd qd e precep-
tum in lege diuina: alioqn erit veniale qn est
git aliqd qd non e fm rōem fugiend. **T**imor
etiā qui reuocat hōiem a pfcōe v filij euāgeli-
ci qnq veniale pām est. qnq nullū. puta cū
aliqs hz rōnabilem cām timoris. **A**liqn timor
etiā nullum pām est: puta qn nāle est hōiem
timere. vt terremotū. inundationes aquaz.
Sic etiam ois timor de malo tali cui qs resistē
non p̄t. ⁊ ex cuius sustinentia nihil boni pue-
nit hōi. qz recta ratio dicit talia esse fugiēda.
Sic preterea mors p̄t timeri: ⁊ quicqd aliud
ab hōie p̄t inferri m̄qntum p hoc p̄t homo im-
pediri ab opibus virtuosis: vel qntum ad se
vel qntum ad pfectū quē in alijs facit. **I**nue-
recidia ē intimiditas de turpi actu qn. s. quis
non timet de aliquo turpi qd ē exprobrabi-
le seu turpe. **D**iscordia ē disgregatio qdam
volūtātū m̄qntum volūtas vnus stat in vno ⁊
volūtas alteri⁹ in alio. **E**t fit duplr. **Q**uedā p
se. vt si aliquis scienter ⁊ ex intencōe dissentit
a bono pximi in quo deberet v̄sentire. ⁊ sic est
pām mōle ex suo gne. **A**lia p accidēs ⁊ p̄f
intencōm. vt qn intentio aliquoz ē ad aliqd
bonū qd p̄tinet ad honorē dei vel ad vtilitatem
pximi. sed vnus existimat hoc eē bonum. ali⁹
aut̄ habet contrariā opimonez: tunc hoc nō est

p̄m̄ nisi q̄n̄ hm̄oi discordia fit vel cũ errore
circa ea q̄ sunt de necessitate salutis. seu p̄tina
cia abhibeat. Et differt discordia a rira. q̄ ri
ra ē in ope. discordia in volūate. **C**otentio q̄n̄
dam contrarietate importat in locutione. sic didū
ē de discordia in volūate. Est em̄ contentio impug
natio veritatis cum confidentia amoris. Et viti
atur intentione mala vel mō loquendi. **C**on
tentio est p̄m̄ mōle. vno mō quando quis
impugnat veritatē ex intentione. et p̄ mōrdia
tum modum. qui nec negotio ouenit nec p̄so
ne. **A**lio modo q̄n̄ quis impugnat falsitatem
cū tali mōrdinato modo q̄ ex eo ḡnatur scan
dalū et subuersio fidelū. et sic etiam videt esse
mōle p̄m̄. **C**otentio p̄t esse p̄m̄ veniale
q̄n̄ q̄s impugnat falsitatem cum mōrdinato
modo sine hoc q̄ inde scandalū generet. **Q**uā
do etiam quis non intendit impugnare verita
tem s̄m̄ q̄d sibi vix videtur: hoc tñ facit cũ in
ordīata intentione. sicut discipuli contende bāt
de quo non erat contendendum. s. de primatu. et
illud est etiam peccatum c̄. **L**itigiū est q̄n̄
quis mōrdinate verbis alterius contradicit
tatione persone quam quis contristare in
tendit: seu contristare nō veretur. **V**nde sic adu
lator intendit placere: ita litigans contristare
vbi nō d̄z: q̄n̄ nō d̄z. et sic de alijs circumstātijs

Si vero aliquis verbis alterius condictit ppter
pſonam dicentis. cui condictens oſentire reſu-
tat ppter defectū amoris aīos vmentis ſic nō ē
pprie litigiū ſed diſcordia. de qua ſupra Deri-
ſio ſeu illuſio fit qñ defectus preſertim peccati
hoīs alterius pro ludō vel riſu accipitur: puta
quādo aliquis dicit de aliquo turpia. defectus
vel mala. intēdens ponere eum in erubescēti-
am p quandā oſuſionē. a est quasi idē subſā-
natiōm. **S**ed deriſio fit ore & verbo: vel cachim-
nis. ſubſānatiō at naſo rugato. Deriſio ſeu il-
luſio eſt pām mortale tunc qñ malū alterius
accipitur quaſi pūm rōe pſone. ſicut deſcis
puerorū & ſultorū parū ponderare ſolem. **S**ic
aliquē illudere vel irridere eſt eū aīo pūpende-
re: a eū tam vilem eſtimare vt de e⁹ malo non
ſit curandū: ſed ſit quaſi p ludō hūidus. Et hz
illa deriſio peccāi mōris gradus ſm q pſona
q irridetur plus reuereri deberet. **P**rimus ē cū
irridet deus vel ea q dei ſunt. **S**ec⁹s cū irridentē
pentes. **T**erci⁹s cū irridentur iuſti hoīes. **V**e-
male vero pām fit irriſio qñ malū alterius ac-
cipitur vt pūm ſm ſe. vt cū aliq⁹s alteri⁹ per-
ſone malū vel defectū in ludū vel riſū pomt. qz
ſm ſe pūm malū eſt a nō accipitur qñ pūm
rōe pſone. a eſt veniale vel leue peccatum ſm
ſuū gen⁹. **M**aledicere ē malū alteri optare. &

impate Et e p̄tm̄ mōile fm̄ suū genus q̄n ali
quis impat vel optat alteri malū m̄q̄ntū ma
lum ē q̄n ip̄sū malū intendēs . a tanto graui⁹
ē p̄tm̄; q̄to p̄sonā cui maledic⁹ magis ama
re a reuēri tenemur. **Maledicere** aut̄ reb⁹ irro
nabilib⁹ vel rōnabilib⁹ m̄q̄ntum sunt creatu
re dei ē p̄tm̄ blasphemie q̄ redūbat m̄ creaturē
Veniāle v̄ro p̄tm̄ eē d̄tingit maledicē p̄sone
Primo p̄pter p̄uitatez mali q̄d q̄s alteri male
dicendo imprecat̄. **Alio** mō p̄pter affectū eius
qui p̄fert maledicōis v̄ba dū ex leui motu. Et
etiā ex ludō aut ex fure p̄cōe aliq̄ v̄ba p̄fert
Vnde auḡ. maledicōem m̄ter v̄malia annūat
Maledicere v̄ro creaturē irrōnali fm̄ se d̄fideā
te ē ociosū a vanū a p̄ cōis illicitū. maledicere
etiā q̄nq̄ nullūz p̄tm̄ ē. puta q̄n malū aliq̄d
d̄ de alio impando l̄optādo nō sub rōe mali
sed sub rōe boni sic ē licitū; nec ē maledicō p̄ se
loq̄ndo; sed p̄ accūs. a fit q̄nq̄ sub rōe boni iū
sti. sicut iudex s̄m̄ando maledicit latroni a etiā
exercitō **Et** p̄ph̄e sic fecerūt suā volūtate deo cō
formando in malis futuris sup̄ p̄cōres. **Q̄nq̄**
etiā fit sub rōe v̄tilis. vt q̄n q̄s optat aliq̄ez
p̄cōrem pati aliquā egritudinez aut impedi
mentū vt ip̄se melior efficiat̄. vel vt saltē ab a
lioz nocumēto cesset. **Cōtumelia** ē q̄n aliq̄s
id q̄d ē cōtra hōrem alic⁹ deducit potissime per

verba in noticiā eius et aliorum. In factis etiam
h; loci Et dicitur et ueniunt in aliq;bus ista. co-
tumelia. uiciū et impropetū. q; oia sunt in
bis principaliter et p oia hmoi reputatur ali-
q; defectus alic; in detrimentum hōis ipsius
Hm oī aut defectus sūt tres. **V**nus culpe q; re-
pūtatū p uerba otumeliosa. **A**lius ē defect;
gnaliter culpe et pene q; reputatur p uiciū
q; uiciū ofueuit dici non solū aie sed etiā cor-
pis. **V**n si q; alicui iniuriōse dicat eū eē ceci-
uiciū quidē d; sed nō otumeliā. **S**i quis aut
alteri dicat q; sit fur; nō solū uiciū; sed etiā
otumeliā infert. **A**lius ē defectus hōis. **V**nde
q; imputat alicui defectū minoracōis siue in di-
gētē q; etiā derogat honori cōti quācumq; ex-
cellētiaz illud fit p uerbū impropetij. q; pprie
ē q; quis iniuriōse alteri ad memoriā reducit
auxilium q; otulit ei necitatē patienti. **Q**ū
q; tñvnum p alio reputatur. **C**ontumelia au-
tem uel uiciū est mōle pctm q; intencō p-
ferentis otumeliā ad hoc fertur; ut aliq; per
uerba q; pferet honore alterius auferat. **A**liq;
etiā si aliq; uerbum uiciij uel otumelie alte-
ri dixit; non tñ aio dehonorandi; sed forte pp-
correctionē uel ppter aliq; hmoi. **S**i tunc ita
ē graue uiciū q; p incautelā platū auferet;
honore eius oītra quē pferet; tunc etiā poss;

hō peccatē mōlīter: etiam si nō intēderet deho-
noraōnē alteri? Sicut etiā si aliq̄s aliū incau-
te ex ludō pcutiens graūiter ledat: culpa non
caret. Si q̄s aut̄ otumeliā alteri infert nō intē-
dens eius dehonoraōnē vbi graūiter non de-
hōratur hōpt̄ ēē veniale puta si sit leue iūiciū
non multū hōiem dehonoraans. a pferatur ex
animi leuitate: vel ex leui ira absq̄ firmo ppo-
sito aliū dehonestaandi. vt cum aliq̄s intēdit
aliquē p hōmōi verbum leuiter otristatē. sicut
fit aliquñ ex ira vel ex leui subrepōe. Quisq̄ vō
verbū otumeliē illatum preter intencōem de-
honestandi nullū est pām. vt in virtute eutē
pelie sit. ad quē ptinet bene iūiciari fm phm
a ad eutrapeliū ptinet dicere aliq̄s leue iūici-
um nō ad dehonoraōnē vl ad otristacōem
eius in quem dicitur: sed magis cā delectacōis a iō-
ci: a hoc fieri potest sine omni peccato si debite
circumstantie seruentur. Vide de hoc infra c.
vñj. xi. **R**ixa est q̄sdam priuatum bellum
quod inter priuatas psonas agitur nō ex ali-
qua publica autoritate: sed magis ex morā-
nata volūtate. Vnde sicut otentio importat cō-
tradictionē in verbis: ita rixa in factis. Rixa
igitur est ottraditio aliquoz vsq̄ ad facta p-
ueniens: dum. S. aliq̄s alterz ledere nititur seu
molitur morāmate: alio sciente a repugnāte

Et quicquid est rixa cum peccato veniali: quicquid cum mor-
tali secundum diversum motum animi aliter a diversum
modum se defendendi. Nam si quis animo vni-
dicere vel odij vel cum excessu debite moderatio-
nis se defendit: spiritus quidem peccatum est: sed veniale.
quoniam quis levis motus odij vel vindicte se immiscet. Et
cum non multum excedit moderatam defensionem
Mortale autem peccatum est: quoniam obfirmato animo in im-
pugnantem insurgit ad eum occidendum vel graui-
ter ledendum. Inferens igitur nobile nocum-
tum primo iniuste etiam ope manuali: non est
sine peccato mortali: sed in eo qui se defendit potest esse
sine peccato. **S**editio est tumultus aliquorum secu-
larium presertim ad pugnam corporalem tendentium
a se preparantium: ut quoniam partes vniuersum multitudinis
inter se dissentientis excitantur ad tumultum con-
tra se vel aliam partem civitatis. Dicitur autem seditiosus non
solum ille qui discordiam seminat: sed etiam qui in
ordmate adiuvent dissentiunt. Seditiosi dicuntur
Estque seditio secundum genus suum peccatum mortale. Et
gradus in seditioe sunt. quia qui percurant seditioem
maxime peccant mortaliter. Deinde qui tales se
quuntur perturbantes bonum communitatis: etiam peccant mor-
taliter: sed minus quam primi. Qui vero bonum communitatis defen-
dunt reus resistentes non sunt seditiosi. **B**ellum fit
male: primo quoniam fit sine autoritate principis. Se-
cundo si fit absque causa iusta: ubi. scilicet non fuit culpa

fieri enim potest pro patria vel rebus damnificatis
Tercio si sit sine intentione recta que est ut bonum
promoveatur et malum evitetur Quarto si sit a per-
sona in sacris ordinibus constituta Quinto si fiat
die festo sine necessitate Sexto si fieret in loco sa-
cro.

De gula. ca. vi.

Gula putatur vitium capitale est morbum
aus siue nimis oderat appetit comede-
re vel bibendi. Et vocatur alio modo castri-
mergia et ingluvies ventris. Gula ex suo genere
non est peccatum mortale: nec delictio inde sequens potest
tamen fieri mortale peccatum Vno modo quando delictio in
gula inheret homini tanquam finis propter quam deum contem-
nit: patius scilicet contra preceptum dei agere ut delictiones
hominis assequatur Unde etiam secundum cancellarium gula que
est inordinatus appetitus comedendi fit mortalis tri-
pliciter. Primo modo si comestio est contra prohibi-
tionem videlicet preceptum seu contra votum siue hoc
fit ratione cibi seu temporis seu loci. Secundo quando ali-
qua que fieri precepta solent ob gulam scienter vere
vel interpretative obmittuntur vel perpetrantur
prohibita Tercio demum quando corpus aut ratio non
bilibi detrimento pro gulam scienter vere vel inter-
pretative pregraunt In moralibus autem ille
dicitur interpretative scire aliquid quando si actu scire ne-
gligit scire tamen dicitur discriminis non semet obijcere